

תולדות הקולנוע העולמי

נכתב ונערך ע"י YONTY

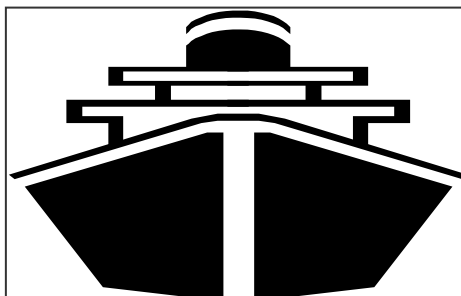
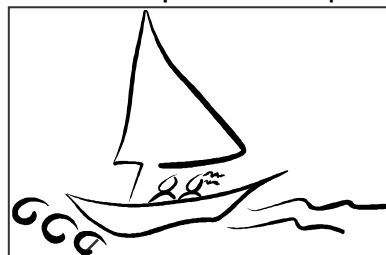
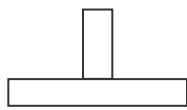
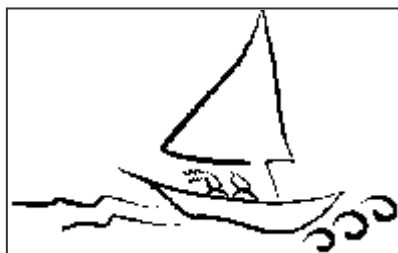
הקולנוע הסובייטי

לבין כמחולל המהפכה הקומוניסטית, ראה את הקולנוע ככלי ייחודי להעברת המסרים של הקומוניזם ברחבי המעצמה הקומוניסטית. הוא הטיל על לב קולצ'וב ותלמידיו (אייזנשטיין, פודובקין, ורטוב, ועוד...) לערוך מחדש את סרטי האפוס מתקופת הצאר ניקולאי השני. ולקחת סרטי צילום של חדשות ולהכין יומני חדשות שיופצו ברחבי בריה"מ. קבוצה זו מצאה ממצאים שונים הקשורים לעריכה ולטכניקות של סיפור סיפורים שמשפיעים עד היום על הקולנוע. כל אחד מתלמידיו של קולצ'וב לקח את שלמד ויישם את האידיאולוגיה הקומוניסטית בסרטיו בצורה ייחודית לו.

אפקט קולצ'וב - הוא חלק מתגליותיו של לב קולצ'וב - תיאורתית סובייטי, תוך כדי עריכה גילה קולצ'וב מספר ממצאים שאחד מהם הוא האפקט על שמו. כחלק מניסויי הוא צילם שחקן בתקריב כאשר פניו קפואות ואין מביעות שום רגש או תחושה כל שהיא. הוא הצמיד אליו שלושה שוטים שונים מול קהל שונה. באחד הוא צרף שוט של קערת מרק והקהל טען שהוא, השחקן, רעב. כאשר הוא הצמיד שוט של כלב מבח טען הקהל שהשחקן מפחד. בפעם השלישית הוא הצמיד שוט של בניין והקהל טען שהשחקן מתבונן. כך הבין קולצ'וב את האפקט שגילה: שהקהל בעזרת העריכה, כלומר צירוף שוטים שלא תמיד קשורים, יוצר את המשמעות. המניפולציה שניתנת לבמאי היא אינסופית לגרום לקהל לקשר שני דברים שאינם בהכרח קשורים.

מונטאז' האטרקציות - הכוונה במושג מונטאז' האטרקציות, לעריכה דינמית של שוטים. עפ"י העריכה ההוליוודית הקלאסית העריכה צריכה להיות בלתי מורגשת, בניגוד למונטאז' האטרקציות הרוצה בצירוף של שוטים ליצור תנועה שמביאה לקראת שיא. דווקא השילוב של שוטים ש"לא מתחברים" בצורה חלקה יוצר מתח היכול לגרום לצופה ציפייה לפתרון חזותי להתנגשות של הכיוונים. הצופה מעורב בצפייה פעילה והוא לא רק מתייחס לתוכן אלא גם לצורה.

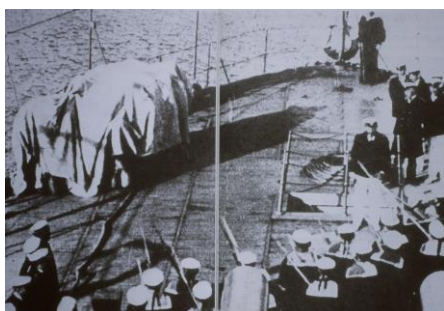
תולדות הקולנוע העולמי

נכתב ונערך ע"י YONTY

אוניית הקרב פוטיומקין / סרגי אייזנשטיין (1925)
הסרט נעשה לבקשת ההנהגה הקומוניסטית לרגל עשרים שנה למהפכת אוקטובר. בסרט זה התבקש אייזנשטיין לשחזר את המרד על אוניית הקרב הצארית "פוטיומקין". אייזנשטיין השתדל לתאר את האירועים כפי שהיו ע"פ זיכרונותיהם של הלוחמים, אולם הוא הוסיף

פרטים קולומיים כדי לצר דרמה ואסטטיקה לסרט. השינוי הידוע ביותר הוא הוספת הסדין הלבן על המורדים לפני שהם מוצאים להורג. היוזאוליות הייתה כל כך טובה עד שלוחם אחד קם וטען שהוא היה מתחת לשמיכה (שכלל לא הייתה במציאות). כקומוניסט שילב אייזנשטיין את התיאוריות הקומוניסטיות בעשיית הסרט – התוצאה היא סרט עם מסר ויוזאוליה המשרתים את עינין המהפכה והשלטון הקומוניסטי בבריה"מ של 1925.

מאפייני הסרט
כסרט
קומוניסטי:
אין דמויות
ראשיות – הרצון
הקומוניסטי
לשוויון מתבטא
בסרטים במאות

שחקנים שאינם ניצבים כמו בסרטי הצאר, אלא מקבלים זמן מסך שווא. אין ביכולתנו לזהות שחקן מסוים אחרי מספר דקות מכיוון שזמן המסך לא מספיק בשביל לזכור את פניו. הרצון לבנות דמויות שהן ה"עם" ה"פרולטרין" מול ה"קוזאקים" שלוחיו של הצאר יוצר סרט של קבוצה מול קבוצה ומבטל את האינדיבידואליות. מנהיג המרד מזוהה אך לזמן קצר. אותן אמהות על המדרגות אשר מאבדות את בניהן הן הדי מוי ל"אמא רוסיה".

מונטאז' אטרקציות – יצירת עריכה הבונה מתח צורני. שילוב של שוטים מכיוונים שונים המביאים את הצופה למתח לקראת שיא צורני בשוט שנתן התרה. נסיעת הסירות לכיוון המשחטת מצולמות מכל מני כיוונים, גם לא הגיוניים ואולם הם יוצרים הרגשה של התנגשות שנתר בהגיעם לאוניית הקרב.

השהייה ויצירת מתח – סצנות אקשן או מתח בסרט נמתחות עד לקצה גבול הסביר. המדרגות באודסה נראות כבלתי נגמרות, מרד המלחים נמשך ונמשך. אייזנשטיין מותח עוד ועוד כדי להביא למתח צורני כמו תוכני ובכך להכניס את הצופה למצב של הגיבורים בסרט.

עריכה אינטלקטואלית – בשלבים מסוימים בסרט ישנה עריכה שנראית לא הגיונית אולם מטרתה להראות דימוי קולומעי שמשקף את הנעשה בסרט. לדוגמה לאחר סצנת המדרגות נראים שלושה שוטים של פסלי אריות כאשר השילוב אחר אחר השני יוצר דימוי של פסל של אריה שקם לתחייה ונוהם.

שימוש בלוקיישנים אמיתיים – כדי לצר אמנות מרבית השתמש אייזנשטיין במשחטת הדומה למשחטת "פוטיומקין" את סצנת המדרגות באודסה

צילם בלוקיישן עצמו. בניגוד לסרטי הצאר שהיו באולפנים וראוותנים. יש רצון לצר אמנות וריאליזם.

תולדות הקולנוע העולמי

נכתב ונערך ע"י YONTY

האם / ו. א. פודובקין (1926) – סרטו של פודובקין מספר את סיפורה של אם המנסה למצוא מנוח לה ולבנה לאחר מותו של בעלה בתגרה מיותרת. רק פעולתה הקיצונית (עזרה בבריחה של בנה מהכלא) מאפשרת לה להתגונן מול המשטר של הצאר הרשע והמושחת, שחצח אותה (הקוזאקים) באכזריות עם בנה בהפגנה.

פודובקין מספר את הסיפור באופן משולב / קונסטרוקטיבי (שוט אחרי שוט שבונה את הסיפור באופן ישר וכרומלוגי).

פודובקין מעביר את אותו מסר של אייזנשטיין ב"פוטיומקין" אולם הוא עושה זאת דרך סיפור אישי ומוקב. כדי להדגיש פרטים בסיפור הוא משתמש בעריכה אינטלקטואלית ואף פעולה שפורקה למספר שוטים ומתחברת בעריכה קצבית. פודובקין מדגיש את האווירה דרך בניית פריימים אקספרסיביים (בעלי הבעה מוקצנת). לטבע יש מרכיב חשוב בבניית הפריימים של פודובקין. העצים, הבתים, נהר זורם, וכולי... מרכיבים את ההתפתחות הדרמטית וצורנית של הסרט.

קולצ'וב

אייזנשטיין

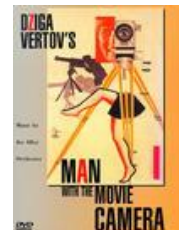

פודובקין

השוואה בין העריכה של פודובקין והעריכה של אייזנשטיין: פודובקין משתמש בסרטיו, בניגוד לאייזנשטיין, בחיבור בין שוטים. אם אייזנשטיין משתמש בדיאלקטיקה של שתי התנגשויות היוצרות שוט חדש, פודובקין בונה סיקוונס בחיבור של שוטים יחדיו. אייזנשטיין יתרכז בהמון, בכלל, ברעיון הגדול המתפרש מהצורה הקולומבית. פודובקין יתרכז באדם, בפרט, באווירה שיוצרת את ההתמודדות שאישית של האדם מול המערכת.

האיש עם מצלמת הקולנוע / דזיגא ורטוב (1928)
הסרט מדבר על החיי עבודה וביזור בעיר תעשייתית גדולה. תיאור של החיים המודרניים דרך עדשת המצלמה המסמלת עין אנושית. הסרט מפרק את התהליכים הטכניים של עשיית הסרט. העריכה, הצילום מוצגים לצופה בתהליך בניתם ומשתלבים לסרט על קולנוע.

קולנוע של אמת – (קימו פראבדה) העדשה – **עין הקולנוע**. ורטוב כתב מאמרים והטיף לסרטים המבטאים את ה"אמת". מכיוון שהתחיל את דרכו הקולנועית באיסוף חומרים ובניית יומני חדשות, הוא ראה בפיתוח הז'אנר התיעודי שלא היה חדשותי אלא שיקף שילוב של מציאות מצולמת דרך עריכה על בסיס רעיון או נושא אחד.

תולדות הקולנוע העולמי

נכתב ונערך ע"י YONTY

בשנות החמישים התיאוריטיקניים הצרפתיים יראו בו נביא לסגנון ה"סינמה וריטה" (קולנוע אמת – הפעם הצרפתית) המראה את המציאות בצורה קולנועית מיוחדת ומתן לצופה זווית ראייה חדשה על המציאות היומיומית.

ריאליזם סובייטי – לאחר שהפך סטלין (שלעתיד יהיה המנהיג הסובייטי) לאחראי על הקולנוע בהיותו קומיסר האינפורמציה, שינה את הסגנון המהפכני צורני של הסרטים לסרטים שיתארו את המציאות בצורה בסיסית ללא אפקטים קולנועיים. הכלים שנתרו בידי במאי הקולנוע הסובייטים היו הסיפורים שעברו גם הם צנזורה ועיבוד ע"י משרד ההסברה הקומוניסטי.